

Vuurvogel

Phoenix
Opleidingen

jaargang 7 – nummer 2/2010

verschijnt 2 x per jaar

Grondleggers

Voorwoord

Wie of wat is voor jou een belangrijke grondlegger of grondslag? De viering van het 100e geboortjaar van Eric Berne, de grondlegger van de Transactionele Analyse, zette ons op het spoor van deze vraag. Zoals Berne gevoed werd door het gedachtegoed van Freud, legde hij een fundament waarop velen na hem verder bouwden. Veel inzendingen die we ontvingen gaan over schakel zijn, over doorgeven wat we van een ander hebben aangenomen. Over hoe wij onszelf tot fundament kunnen zijn, lees je in het stuk over Staatankers. In het interview vertelt Wibe hoe hij tot het formuleren van de uitgangspunten voor Phoenix kwam en hoe het komt dat deze grondslagen, de heipalen waar wat wij doen op rust, nog elke dag onze leidraad zijn.

Voor de Vuurvogel die in het voorjaar verschijnt, kozen wij het thema 'Je wildste fantasie – dromen en daden'. Welke droom heeft jou ooit in beweging gezet, welke fantasie zou je het liefste willen leven of zul je nooit ten uitvoer brengen? Hoe inspireert het thema 'Je wildste fantasie' jou? Wij zijn benieuwd naar je verhaal.

Manon Miessen

Volgende uitgave

De volgende uitgave van Vuurvogel gaat over: 'Je wildste fantasie – dromen en daden'. Als je aan dit nummer wilt bijdragen, laat het ons dan weten. Vuurvogel 14 verschijnt in maart 2011.

Wanneer aanleveren?

Lever je bijdrage voor 6 dec. 2010 aan bij vuurvogel@phoenixopleidingen.nl. Wij stellen een foto of illustratie op prijs.

Hoe aanleveren?

Tekst: digitaal in word, maximaal 4500 tekens, incl. spaties en leestekens. Illustratie of foto: beeldformaat op 100%, min. 300 dpi.

Plaatsing

Het plaatsen van de aangeleverde teksten en beelden is ter beoordeling aan de redactie. Over het al dan niet plaatsen wordt geen correspondentie gevoerd. De redactie behoudt zich het recht voor om teksten in te korten en/of tekstuele wijzigingen aan te brengen. De inzender krijgt daarvan bericht.

PHOENIX IN DE PERS

- 'De toegewijde reis', over leerling van het leven zijn, door Wibe Veenbaas, *Magazine 2010* van het Bert Hellinger Instituut Nederland.
- 'Ik, counselor', over de identiteit van de counselor, door Sander Reinalda, *Strook*, maart 2010.
- 'Intuïtie', over scriptmatige, vrije en integrerende intuïtie, door Sander Reinalda en Lieuwe Koopmans, *Strook*, maart 2010.

Gezocht: enthousiaste deelnemers voor peergroup intervisie Systemisch Werk. Ik volg de opleiding bij Ursula Franke in München en wil graag studeren en oefenen met geïnteresseerden die net als mij streven naar vakmanschap. Heb je interesse mail dan naar: post@tmentortrainingen.nl en ik stuur je een pdf met verdere informatie. Jos Schlangen, Weurt (bij Nijmegen)

Ik ben op zoek naar werk als (loopbaan) coach, begeleider of trainer in de omgeving Noord-Brabant, Arnhem of Utrecht. Wie is er op zoek naar een nieuwe collega in systemisch werken en opstellingen? Dan lever ik graag een bijdrage aan uw bedrijf, instelling of organisatie vanuit mijn eigen geschiedenis en ervaringen. Monique Antonise-van Hattum
Bel 06-28478695 of kijk op LinkedIn monique.van.hattum@home.nl

Mijn naam is Rina van Veenendaal. Mijn hart ligt bij familieopstellingen, waarin ik een eigen praktijk had. Een aantal jaren heb ik intensief mantelzorg gegeven aan een familielid. Ik ben op zoek naar iemand die ook familieopstellingen begeleidt en die affiniteit heeft met mantelzorg. Vanuit het systemisch werk richt ik me op deze doelgroep en wil daar graag in samenwerken. www.rinavanveenendaal.nl 06-50520355.

Inhoud

jaargang 7 – nummer 2/2010

- 2 Voorwoord, Volgende uitgave, Phoenix in de pers, Colofon, Lokroep
- 3 Interview met Wibe Veenbaas
- 6 Boekbespreking
- 7 Van Freud tot Berne
- 8 Fenomenoloog ontmoet kunstenaar
- 9 De wereld onder ons
- 10 Loutering
- 12 Gedichten, Boekbesprekingen
- 13 Een verhaal
- 14 Dat heeft zo'n jongen toch helemaal niet nodig?
- 15 Keer terug, keer terug
- 16 Staatanker voor een trainer
- 18 Gedicht, Oefening staatanker
- 19 Amuse, Aardappelschotel
- 20 Ons fundament aan de Nieuwegracht

Colofon

Phoenix Opleidingen
Raiffeisenlaan 26 A
3571 TE Utrecht
tel. 030 2711383 - fax 030 2722547

Nieuwegracht 16
3512 LR Utrecht
tel. 030 2380547 - fax 030 2380707

www.phoenixopleidingen.nl
info@phoenixopleidingen.nl

vuurvogel@phoenixopleidingen.nl

Redactie:

Francien Bruggink
Morten Hjort
Manon Miessen
Gé Ophelders
Annelies van der Ploeg
Heleen Reitsma
Sander Reinalda

Foto cover:

'Het fundament' van de Nieuwegracht
Francien Bruggink

Grondslagen; paden die terug doen keren tot de weg

*En hierheen keer ik terug,
zoals de lijn naar het uitgangspunt,
het vuur naar de zon
de beek naar de zee.*

Busenello

Mirjam Broekhuizen

In dit interview vertelt Wibe Veenbaas als een van de grondleggers van Phoenix Opleidingen over de grondslagen waarop het instituut rust. Ik tref hem aan tussen stapeltjes oude boeken die hij om zich heen verzameld heeft. De kaften zijn door de tijd en het intensieve gebruik verkleurd en getekend. Wibe voelt zich zichtbaar thuis, zo omgeven door het erfgoed van zijn leermeesters; hij toont me werken van Norbert Elias, Maurice Merleau-Ponty, Milton Erickson, Carl Rogers, Erik Erikson, Martin Buber en vele anderen. Het treft me hoeveel 'binnenwerk' eraan vooraf gegaan moet zijn om de diepte en reikwijdte van het levenswerk van al deze mensen in hun onderlinge samenhang te integreren. Binnen Phoenix worden de grondslagen 'Uitgangspunten' genoemd; ze zijn samengevat in vijf begrippen: autonomie/overgave, heelheid, identiteit, integratie en zingeving.

Wat maakt dat jullie uitgangspunten zijn gaan formuleren?

Wibe vertelt: 'Phoenix heeft zich vanaf het prille begin gevestigd in een aantal uitgangspunten die rusten in de grotere bedding van het leven. Ze vormen het bronwerk van ons instituut en van wat we er doen, naar binnen en naar buiten. Ook met Piet Weisfelt en Jannie Veenbaas heb ik vele uren over de uitgangspunten gesproken. De uitgangspunten zijn een opdracht aan onszelf, zij roepen ons telkens opnieuw terug te keren tot die ene weg die de onze is; de uitgangspunten zijn de paden naar onze leerweg van persoonlijke bekrachtiging. Ze bieden houvast en ze geven koers en richting tegelijk. Ze stoelen op het gedachtegoed dat je oproept tot reizen; je bent en blijft zelf in het geding. De uitgangspunten kaderen de ontmoeting.'

Wat betekenen de uitgangspunten voor jou?

Na een tijdje stil te zijn geweest, zegt Wibe: ‘Ontmoeting vraagt toewijding. Het is een keuze, iedere keer opnieuw. Wanneer wij ons vastbijten in gedachten, stromingen, concepten, beelden, voorschriften, lopen wij vast in modellen. Dan zijn we uit de verbinding, uit de ontmoeting. We zetten dan iets tussen onszelf en de ander in. We moeten de begrippen doorgronden, ze zowel vanbinnen als vanbuiten kennen, zodat we ze doorleven. Terugkeren tot verbinding is een bezielde en bezielende opgave, het vult de ruimte, is substantieel en geeft ons inhoud.’

Wat betekenen de uitgangspunten in jouw ontmoetingen met mensen in het ambacht van het vak?

‘In ons instituut werken we met de liefdesbewegingen van mensen, bewegingen waarin sterke bindingen spelen en daaraan voorbij een nog groter of sterker levensverlangen dat ons beweegt. Verbinding is de levensopdracht die voor ons allen speelt, ieder van ons gaat een unieke weg op de laag van bron en bestemming. In het werken met de uitgangspunten, dienen we de wetten van het collectief geweten. Zo keren we terug tot de ordening die er is. Rondom inordening twijfel ik niet. Ik voel mij daarin dienend aan het leven, en ik wil levensbevorderend werken. Je kunt je niet verheffen boven de wetten van het leven. De vooronderstellingen autonomie en overgave, heelheid, integratie, identiteit en zingeving, krijgen hun betekenis en zijn verbonden in de ordening. Ze zijn als de paden die ons op onze individuele levensweg terugbrengen en ondersteunen. Deze roepen op telkens opnieuw terug te keren tot de enige weg en plek die er voor ons is. Op de laag van de beweging van de ziel is dit wezenlijk. De ziel hunkert naar het integreren van de levenservaring en wordt daarbij door een groot verlangen bewogen.’

Als je zo eens door de 5 uitgangspunten afzonderlijk heen reist, wat is dan voor jou wezenlijk om daarover te vertellen?

AUTONOMIE EN OVERGAVE *deelnemer in een groter geheel*
Wij staan in ons leven voor de leeropgave te onderscheiden waar wij invloed uit kunnen oefenen en waar we hebben aan te nemen wat er is. De dynamiek van autonomie en overgave is ten diepste een vermogen dat de mens gegeven is; autonomie betekent overgave. Overgave gaat voorbij verzet, strijd, innerlijk conflict waarin wij ons gebonden voelen. Ieder mens zoekt innerlijk naar de eigen plek. Zonder de dynamiek van autonomie en overgave is er geen werkelijke ontmoeting mogelijk. Ontmoeten vraagt toewijding; ik moet terugkeren naar die plek, waar ik in de verbinding sta. Reizen is een keuze en het hart is hierbij zintuig van deelname. Hoe de werkelijkheid zich aan mij toont, is immers afhankelijk van hoe zij door mij wordt benaderd, bekeken en gezien. De liefde vraagt van ons niet alleen onze persoon, maar ook ons leven te delen. Hier staan we voor de overgave, voor het ontspannen van onze

wil en voor de plek waar onze liefde gestold en gebonden is. Op onze plek in de grotere orde weten we wat we wel en niet kunnen maken, wat we hebben aan te nemen en wat we hebben te laten. Wanneer wij leren aanvaarden, nemen wij juist aan, nemen wij op ons wat ons toebehoort. In de diepte gaat het om het geven van een antwoord op ons lot; dit bekrachtigt onze persoonlijke reis, dit brengt ons naar een plek waar we geworteld staan in vruchtbare grond. In deze beweging ontstaat de mogelijkheid tot heling, verzoening. Waar pijn is geheeld, kan licht huizen. Levensverlangen en levenspijn drinken uit dezelfde bron.

IDENTITEIT *reizen langs de ervaringen die je gemaakt hebben tot wie je bent*

Het leven brengt ons steeds naar nieuwe niveaus van rijpheid; onze identiteit ontwikkelt zich in het voortdurend integreren van polariteiten die ons door het leven gegeven zijn. Onze ‘ik-identiteit’ is gestoeld op vele lagen die ze zich niet herinnert. In het ons inspinnen in ons ego, gaan we delen van onszelf vergeten. We wikkelen ons in in onze identiteit. Zo komt er een verschil tussen binnen en buiten en zo groeit ons ‘ik’ op tot het bewuste centrum van onze persoonlijkheid. Gaandeweg maken we ons masker. We onthouden hoe we ons binden aan ons nest, terwijl we vergeten dat we dat doen. Op deze reis leren we door te onderscheiden: ‘dit valt binnen mij en dat valt buiten mij.’ En zo verliezen wij ook telkens iets, bij iedere belangrijke levensovergang die we maken. Het ‘ik’ is een echo van een veel groter verhaal van de familieziel waarin ons ‘ik’ is ingesponnen. Een identiteit organiseert zich rondom een in samenhang vastgelegd punt en hierbij spelen onze magische liefde, plek en inordening een belangrijke rol. Waar ons ‘ik’ in gebonden liefde samenhangt, blijven wij onderscheiden vanuit de buitengrens. Deze reis is er een die in de geest staat van de ordening. Die ordening hoeven we niet te maken, die is er. Gaandeweg leren we onze plek en onze maat kennen. Gedurende deze reis is er ook een eigenheid; er is iets dat hetzelfde blijft en deze eigenheid dient de beweging.

Naarmate we de weg naar binnen gaan, leren we kennen wat we niet zijn. Zo leren we onderscheid te maken vanuit verbinding. Als mensen leren het gelijke te nemen, begint het verschil te komen. We moeten kunnen reizen naar onze interne grens. Waar we nog onvoldoende vastgepakt hebben, moeten we om voorwaarts te kunnen gaan soms eerst achterwaarts gaan; we kunnen het huis pas uit als we eerst thuis zijn geweest. Soms lopen we in ons volwassen leven vast. In onze impasses zitten we op een bepaalde laag ergens in een ‘vergeten tussengebied’. Daar is onze gebonden energie. Hier roept de ziel: ‘Hier wil nog iets gezien worden, hier is iets waar je je nog te weinig naartoe bewogen hebt.’ Verbinding vraagt van ons dat we ons naar iets of iemand toewenden. Zo zijn we onze weg toegewijd en zo helpt de ordening die er is, ons onze plek te wijzen in de grotere samenhang; daar waar verbondenheid is. Daar kan wat nog onvoltooid was, opgenomen worden in de herinnering. Van het opnemen van deze herinneringen wordt ons ik ruimer en ruimer en kan er meer binnenkomen.

INTEGRATIE *zo binnen zo buiten; erkennen wat er is*

Het begrip integratie leerde ik in haar diepte te waarderen door onder andere het werk van Norbert Elias te bestuderen. Elias beschreef het civilisatieproces, het proces van ‘beschaven’, als een langdurig veranderingsproces van de wisselwerking van sociale structuren en persoonlijkheidsstructuren.

Integratie beweegt zich in polariteiten. Binnen en buiten hebben elkaar nodig om waar te kunnen nemen. Integratie inspireert ons om de tijd te nemen en te doen en laten wat nodig is om een ingezette beweging te incorporeren. Integratie vanuit dit perspectief inspireert ons vanuit ons geïncorporeerde ‘ingesloten zijn’ tot ecologisch denken, werken en handelen in de werkelijkheid van alledag. Belangrijk in dit opzicht is de verantwoordelijkheid voor de consequenties van handelen. In het ontwikkelen van de uitgangspunten hebben we ons hier steeds weer opnieuw in verdiept en op gecheckt. Ik heb altijd gehoord en gewaakt over het principe, dat binnen en buiten verbonden zijn. We kunnen niet dragen, niet uitdragen en niet doorgeven, wat we vanbinnen niet eerst hebben aangenomen. Dit geldt ook voor het ambachtelijke element van ons werk. Ik heb veel geïnvesteerd in leren, bestuderen, in het volgen van onderricht, het bezoeken van leermeesters. Aanwezig zijn in je ambachtswerk en van daaruit oefenen, bewegen, leren, ontdekken, verfijnen. Diep vanbinnen beoog ik dat mijn mens-zijn en mijn ambachtelijk werk verbonden zijn, daarin ben ik mijn weg toegewijd. We staan voor de taak polariteiten te integreren, een belangrijk kenmerk voor het winnen aan kracht en innerlijk gewicht en integriteit. Wanneer wij in tegenstellingen blijven hangen, treedt bewegingsloosheid op, er is sprake van splitsing en in onze bindingen is er ook sprake van fusie; hier vloeien we voor een deel met een ander samen. Waar fusie is, is splitsing, waar splitsing is, is er het ene versus het andere, daar polariseren wij in tegenstellingen. Integratie doet ons van tegenstelling naar samenstelling komen en onszelf als ‘heel’ ervaren. Onze polaire thema’s zijn richtingwijzers naar diepe liefdesbindingen. Om thuis te zijn in ons hart en geïnspireerd te blijven, hebben we te leren datgene in te sluiten en te integreren, wat we misschien liever buiten ons houden of uitbesteden. We hebben onze fusies te erkennen en te buigen voor waar we gebonden zijn. Zo erkennen we wat er is.

HEELHEID *de plek van de verwonding is de plek van de bevruchting*

Het helingsproces is in feite een taak van persoonlijke bekrachtiging, een rite de passage. Vanuit een heel diep perspectief worden we in het helingsproces voortbewogen door een diep verlangen terug te keren tot de kern van ons wezen. Deze beweging is ons gegeven, het is een gave en een opgave tegelijk. Het diepe verlangen dat door ons heen streeft, is een hunkering naar het leven zelf. De begeleider is niet alleen een bron van houvast, hij is ook voorganger, door in de beweging van binnen ‘voor te gaan’. Op een heel diep niveau zijn de criteria van heelheid heel nauw verwant aan de criteria van hechting. In de ontmoeting spelen deze criteria. Zonder resonantie geen ontmoeting, zonder ontmoeting geen wisselwerking, zonder

wisselwerking gebeurt er niets. We kunnen niet doorgeven wat we zelf niet aangenomen hebben en we kunnen niet voor gaan in een beweging, die we zelf nog niet hebben voltooid. Het gaat niet anders: voor heelheid moet je langs het gebrokene. In het kader van leren zijn het onze breuken die onze lering initiëren. Het tere domein van pijn is het domein waarin de terugkeer tot heelheid geroepen wordt. ‘Datgene wat mist, maakt onze ogen zo zacht, onze stem zo teer’, dicht Hafiz. De mens kan heelheid ervaren vanuit de eigen plek. In onze magische taak en magische liefde staan we op een andere plek dan die er voor ons is. Het verkennen van de magische taak en de terugkeer naar de ordening op onze eigen plek, is een belangrijk onderdeel van de reis. Heelheid inspireert ons de polariteiten volledig te betreden en te onderzoeken, zodat onze dual wordende, ontwikkelende natuur zich steeds dieper kan verbinden met ons wezenlijke zijn in het grotere veld. In het steeds verder ontwikkelen van onze identiteit, komen de zelfbeelden steeds meer overeen met het identiteitsbesef. Het gebrokene en het kwetsbare roepen de heelheid.

ZINGEVING EN ZINNEMING *breuken initiëren lering*

*Ontgin waar niemand vruchtbaarheid vermoedt.
Elke woestijn heeft zijn wel.
Geloof onafgebroken,
Hier moet water zijn*

Marsman

De woorden zingeving en zinneming doen een ‘ik’-activiteit veronderstellen, maar het is eerder een gegeven, het is iets dat ons mensen gegeven is, als we wakker worden uit de nacht. De zingevende existentie opent zich daar, waar we ontdekken dat het niet gaat om ons vast te zetten. We hebben te nemen wat er is en wat ontbreekt. De kracht achter het ‘vruchtbaar zijn’ in het leven, vindt haar aanwakking daar waar de breuken zijn, in het gemis, in de pijn. De breuken initiëren lering, doen ons leren, ontwikkelen. Zingeving is de dimensie van ‘het moeten’ in het ‘ont-moeten’. Dit ‘moeten’ gaat over wat onze levensweg van ons vraagt. Het gaat voor de begeleider over het vasthouden van de focus in belangrijke momenten in de beweging, anders opent zich het veld van zingeving niet. Het vraagt moed om aanwezig te blijven en getuige te zijn van de zielenpijn van de ander en niets te doen dan aanwezig te zijn; anders sta ik het veld waarin de zin geboren wordt in de weg. Dit vertelt iets over het innerlijk, dat zich in haar kern beweegt in een werkelijkheid, die de werkelijkheid van de vorm voorbij gaat. In de loop van het begeleidingsproces geven de zielsbeweging, het hart en de geest de beweging aan. We zouden het woord ‘zin’ in drie bewegingen uiteen kunnen zetten: gevoel, richting en betekenis. Zingeving vraagt een doorleefde ervaring. Als eenmaal onder ogen is gekomen wat gezien wil zijn, ook al is het pijnlijk, dan weet het hart wat ons te doen staat. Ze heeft weet van richting, van koers waar het gaat om onze weg toegewijd te zijn. In het onder ogen komen, in de getuigenis van wat gezien is en van wat wij

vanbinnen weten, komt soms direct, soms na verloop van tijd in de uitwerking van ons innerlijk werk de inspiratie op. Een nieuwe golf van vitale energie, om met wat wij geleerd hebben en met wat richting krijgt iets te doen, ernaar te handelen. Zingeving moet van binnenuit komen, vanuit een innerlijke beweging van kunnen aannemen hoe het is. Zingeving vraagt dus een diep afdalen, een diepte nemen op een reis die niet klaar kan zijn. Het ervaren van 'zin' vraagt een openbaring. Iets dat uit wat eerst nog onzichtbaar was onthuld wordt, breekt open. Het vraagt een getuige die dit ziet. Dit opent een groter veld; het is alsof iets groters met ons meekijkt, van ons getuigt. We hebben de beweging geïntegreerd en we hebben veel geleerd. We komen op een andere, diepere plek van verbondenheid terecht. Dit is de geïntegreerde leerervaring, de overgangsbeweging die voltooid is, die een nieuwe verstandhouding in ons leven inluidt en de inspiratie om er wat mee te doen.

Dit alles gezegd hebbend, wat concludeer je over Phoenix en haar grondslagen?

De identiteit van Phoenix berust op haar uitgangspunten, die weer rusten in de grotere bedding van het leven. Phoenix moet, net als iedere andere stroming, trouw blijven aan haar uitgangspunten door daar telkens opnieuw naar terug te keren en de uitgangspunten ook onderdeel van ontwikkeling te laten zijn. Zo blijven we gegrond, zo blijven we trouw aan onze identiteit en zo blijven we lerend. Door telkens opnieuw terug te keren blijven we leerling van het leven, we blijven deelnemer in een groter veld, onderdeel aan wat het leven ons aanreikt.

De weg is wijzer dan de wegwijzer.

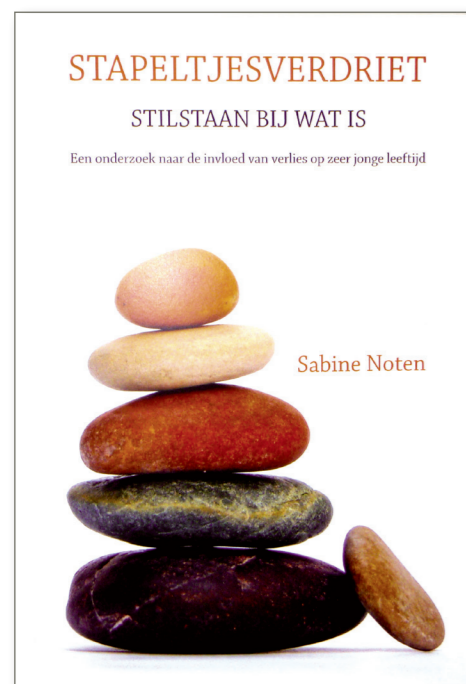
STAPELTJESVERDRIET

STILSTAAN BIJ WAT IS

Een onderzoek naar de invloed van verlies op zeer jonge leeftijd door Sabine Noten.

Francien Bruggink

'Als we onze kinderen alleen laten bij een verliestrauma, heeft dat meestal grotere gevolgen dan het verliestrauma zelf. Aanwezigheid, aandacht, respons, empathie en liefde zijn de sleutelwoorden voor de begeleiding van hele jonge kinderen, maar ook voor hun ouders/verzorgers.'

Dit prachtige boekje met daarin de persoonlijke ervaringen van mensen die jong verlies hebben geleden, moet gewoon gelezen worden. Het geeft inzicht in wat er in je eigen systeem van

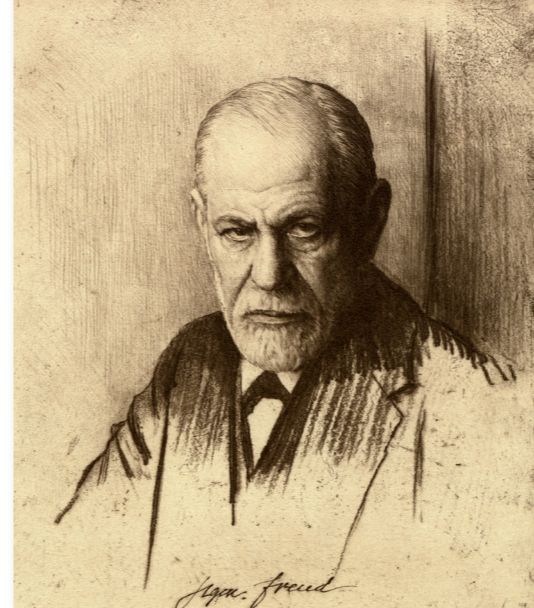
herkomst heeft plaatsgevonden en het doet je beseffen hoe belangrijk het is bij verlies in contact met de ander 'stil te staan bij wat is'. Sabine vertelt over de zoektocht, het uiteindelijke onderzoek en de verwerking daarvan in conclusies die leiden tot aanbevelingen met betrekking tot begeleiding van mensen rondom het thema rouw en verlies.

Stapeltjesverdriet staat voor de opeenstapeling van verlies in een mensenleven, gesymboliseerd door een stapel van stenen. De onderste steen van de stapel staat symbool voor het allereerste, soms heel jonge verlies. Deze steen draagt de andere stenen. 'Heel jong verlies is een verliestrauma. Bij een verliestrauma verliest een mens iets wat voor hem uiterst waardevol en niet vervangbaar is. Een trauma raakt de ziel. Het veroorzaakt een afsplitsing van de ziel in drie delen: het traumadeel, het overlevingsdeel en het gezonde deel. Het traumadeel blijft als het ware stil staan op de leeftijd en het tijdstip waarop het verlies plaats vond.

Dit deel slaat de herinneringen en gevoelens op die bij het verlies horen. Volwassenen die een jong verliestrauma hebben meegemaakt, dragen een jong kind met zich mee. Het heeft weet van alles wat er is gebeurd en het is van grote waarde als het gaat over (ver)werken van een jong verliestrauma. De primaire taak van het overlevingsdeel is overleven, de secundaire taak is het ontkennen en verdringen van het traumadeel. Hoe hoger de stapel van verlies, hoe groter het overlevingsdeel en hoe meer overlevingsdelen er zullen zijn. Het gezonde deel wil dat het innerlijk op orde komt."

Gestapeld verdriet kan zich uiten door middel van psychische, lichamelijke en relationele klachten. Deze problemen ontstaan door het conflict tussen de afgesplitste delen. Heling gebeurt door het integreren van de verschillende delen. In het werken met stapeltjesverdriet is er veel aandacht voor het innerlijke kind. Het is van belang dat de cliënt enerzijds leert om het traumadeel te zien en te erkennen en anderzijds leert om dit deel ook weer toe te dekken.

"Ieder mens, klein of groot, wil in wezen gezien en gehoord worden, ook als het gaat over verlies. Contact van ziel tot ziel is nodig om de stem van het hart te laten spreken opdat de liefde voluit kan blijven stromen."

Sander Reinalda

Van Freud tot Berne. En verder...

In een Vuurvogel over grondleggers mag de naam van Sigmund Freud natuurlijk niet ontbreken. De genialiteit, de creativiteit en de moed van deze man hebben ons zoveel inzicht gegeven in de psyche van de mens, in onze psyche dus. Over een aantal onderwerpen hebben we inmiddels diametraal andere inzichten dan Freud destijds, maar dat neemt niets weg van het feit dat we hem schatplichtig zijn. Juist doordat hij hypotheses durfde verwoorden en inzichten, hoe voorlopig of gebrekkig ook, met anderen deelde of aan het papier toevertrouwde, hebben zijn volgers, zij het als bewonderaar zij het als criticus, hun kennis van de psyche kunnen verdiepen en verbreden. Wij profiteren nog dagelijks van wat Sigmund Freud een eeuw geleden ontdekte, ontwikkelde, vorm gaf.

Een van de bewonderaars van het Freudiaanse gedachtegoed was Eric Berne, dit jaar 100 jaar geleden geboren. Door Erik Erikson werd hij opgeleid tot psychoanalyticus, maar helaas, de Amerikaanse Psychoanalytische Vereniging accepteerde hem keer op keer niet als lid. Helaas? Of, voor ons verderop in de geschiedenis, gelukkig maar? Niet alleen uit frustratie door de herhaalde afwijzing, maar ook door zijn eigen ideeën en opvattingen die deels afweken van wat de heersende mores in de psychoanalyse was, ontwikkelde deze Eric Berne zijn eigen psychotherapeutisch analysemodel. Hij noemde zijn methode "Transactionele Analyse".

Tussen de traditionele Freudiaanse psychoanalyse en de Transactionele Analyse zijn overeenkomsten en verschillen. En vrijwel elke overeenkomst bergt verschillen in zich en alle verschillen komen voort uit een overeenkomst tussen beide modellen. Een voorbeeld: wat beide stromingen delen is de aanname dat de mens vooral gedreven wordt door krachten waarvan hij zich niet bewust is en waarvan hij zich, ten dele, wel bewust kan worden. Freud plaatste deze levens- en doodsdrijf in het Es, Berne gebruikte de term Kind. Verschil is dat Freud een intern psychisch proces beschreef, niet waarneembaar voor de ander, terwijl Berne de innerlijke wereld van het Kind ook in uiterlijke manifestaties beschreef, vanuit de aanname dat een intern proces altijd een externe representatie heeft.

Is het onbewuste een poel des verderfs (Freud) of juist een schatkamer van mogelijkheden (Berne: ik ben ok, jij bent ok)?

Is het zaak persoonlijke interactie tussen begeleider en cliënt te beperken (Freud: de arts buiten het zicht van de patiënt op de divan) of juist een bron van inzicht en heling (Berne: benoem en analyseer de transacties)?

Is psychotherapie noodzakelijkerwijs iets van de lange adem (Freud: traditionele psychoanalyse is een aantal jaren 50 weken per jaar, 5 dagen per week, 45 minuten per dag op de divan) of doet de begeleider iets niet goed als hij de cliënt niet binnen 1 uur heeft genezen (aldus Berne in een overdrijving, bedoeld om de begeleider uit te nodigen tot kortdurende en evalueerbare contracten met de cliënt)?

Zo zijn er onnoembaar veel verbindingen en onderscheidingen tussen beide vormen van begeleiding.

Berne en zijn navolgers (Claude Steiner, Fanita English, Thomas Harris, Bob en Mary Goulding, Jacqui Lee Schiff en vele anderen) hebben heldere inzichten omgezet in briljante concepten. De dramadriehoek van Steve Karpman bijvoorbeeld is gebaseerd op het door Berne ontwikkelde concept van 'psychologische Spelen' en één van de meest gebruikte modellen om pathologische communicatiepatronen tussen twee of meer mensen te beschrijven - wie weet nog dat het binnen de TA ontwikkeld is?

100 Jaar na de geboorte van Berne en 40 jaar na zijn overlijden is TA nog immer springlevend en volop in ontwikkeling. Veel van de (onuitgewerkte) gedachten van Berne zijn verder ontwikkeld en uitgebouwd, niet alleen binnen het therapeutisch veld, maar ook voor onderwijs, organisaties, coaching- en counselingssituaties.

Ook in verbinding met andere stromingen is TA actief: TA past bij voorbeeld uitstekend bij de systemische kijk op de mens. Integratie van die inzichten ligt voor de hand en is onderwerp van tal van TA-publicaties.

**TA is alive and kicking!
Met veel dank aan Eric Berne.**

OP DE TRILLING VAN HET LEVEN: FENOMENOLOOG ONTMOET KUNSTENAAR.

Wietske Jansen Schoonhoven

‘Cézanne was de vader van ons allemaal’, zei Picasso aan het begin van de vorige eeuw toen een hele nieuwe generatie kunstenaars – kubisten, fauvisten, pioniers van de abstracte kunst – ons wereldbeeld veranderde. Niet alleen kunstenaars waren schatplichtig aan hem, ook de fenomenologie van Maurice Merleau-Ponty is geïnspireerd op de nieuwe manier van waarnemen van Cézanne.

‘Deze visuele gewaarwording... van de blauwe naar de zon verlangende feur van dennenbomen vermengd met de grasgroene feur waarmee de ochtend begint, de feur van de stenen, de feur van de marmeren achtergrond van de Sainte-Victoire. Dat moet men weergeven. Ik ben daar niet in geslaagd.’

Dertig keer schilderde Cézanne (1839-1906) de Mont Sainte-Victoire, en dertig keer anders. Tot tranen toe geroerd kon hij zijn wanneer hij ’s avonds, in het licht van de ondergaande zon, de Sainte-Victoire voelde en zag vanuit zijn huis bij Aix en Provence. Hij liet zich raken door de ‘geologische verheffing’ van de berg uit de diepte van zijn oorsprong, waarin elke steen en elke plant hem in een oorspronkelijke taal leek toe te spreken. Een diep religieuze ontmoeting met de natuur, op verschillende lagen. Een ontmoeting tussen wat verborgen is en wat zichtbaar wordt, tussen beweging en verstarring. En op de laag van creëren: tussen de

verftoetsen, de aangebrachte kleuren en vormen. Maar vooral een ontmoeting tussen de geest van de mens en de geest van het landschap. ‘In dat moment schuilt iets onvoltooids, iets dat trilt en vibreert, alsof de kunstenaar zich terughoudend opstelt, of wacht op de komst van een bezoeker die in staat is op te gaan in het tafereel dat door het schilderij wordt aangeboden’, schrijft François Cheng in zijn boek ‘Over Schoonheid’.

TRILLING

Er is iets tussen Cézanne en de dingen: hij weet in zijn schilderijen het wezen van zijn onderwerpen bloot te leggen, de ‘trilling van het leven’. Als we langer kijken, lijken de losse lijnen in zijn doeken zelfs letterlijk te vibreren. Zijn landschappen hebben een bijna architectonische opzet. De overgang tussen voor- en achtergrond is een fenomeen dat hem zijn leven lang intrigeert, contouren spelen daarbij een belangrijke rol. Zijn kleurgebruik – transparant en teer – komt voort uit de opbouw van vormen, maar beïnvloedt deze ook. In Cézannes ogen kon de natuur gemodelleerd worden naar drie eenvoudige basisvormen: de cilinder, de bol en de kegel. Hiermee wees hij vooruit naar het kubisme. Onophoudelijk probeerde hij de raadsels rond de waarneming te ontrafelen. Zijn doorleefde ideeën ontstonden door lang sur le motif na te denken en het object tot het zijne te maken. Hij was aan het ontkiemen, zoals hij zelf zei, waarbij alles plotseling op zijn plaats viel. Dit ‘in bezit nemen’ of ‘binnendringen’ is wezenlijk voor ons begrip van de waarneming, ook binnen ons vak als begeleider. In feite gaat dit over de ontmoeting tussen waarnemer en het waargenomene, tussen subject en object.

FENOMENOLOGIE

Na de doorbraak van de fenomenologie – een poging tot ‘terugkeer naar de dingen’ – bracht Maurice Merleau-Ponty (1908-1961) een zomerlang aan de voet van de Sainte-Victoire door om Cézannes ervaring van het fenomeen van waarneming en schepping te bestuderen. In zijn teksten verwijst hij voortdurend naar de Franse schilder. Hij vergelijkt zijn eigen geestesoog met het oog van

de kunstenaar en probeert het meest gecompliceerde waarnemingsprobleem – dat van de figuur gezien tegen de achtergrond – onder woorden te brengen. ‘Het zoeken van de kunstenaar naar een oplossing voor het probleem van de contour in een overgangsgebied tussen voor- en achtergrond is een afspiegeling van het zoeken van de filosoof naar het omschrijven van een ‘ruimte’ waarin het andere en de ander ‘gekend’ wordt’, zei Merleau-Ponty. Hij stelde vast dat de waarneming en de schepping ontstaan uit het chiasme (tegenstellingen die elkaar definiëren). In de totale ontmoeting wordt het kijkende subject net zo goed bekeken, want de wereld die wordt bekeken, blijkt op zijn beurt een kijker te zijn. Merleau-Ponty laat zien dat Cézanne niet verder kon werken op het moment dat de waarnemer en het waargenomene in elkaar overgaan, soms hele stukken in zijn schilderijen ‘onaf’ liet. Het schilderij vormt als het ware het overgangsgebied waarin schilder en beschouwer beiden participeren en elkaar in stilte ontmoeten.

Ik heb in jou de waarneming geschapen opdat zij het voorwerp wordt van mijn waarneming

***Door mijn blik zie jij me en zie ik jou
Uit jezelf kun je mij niet waarnemen
Maar als je mij waarneemt, neem je ook jezelf waar*** verwoordt de soefidichter Ibn’Arabi (13e eeuw) de subtiele dialectiek van de blik, tussen de blik van de Schepster en die van het schepsel. Cézanne wilde vooral zichtbaar maken hoe de wereld ons aanraakt. Merleau-Ponty gaf hier woorden aan.

**ALS MEN DE NATUUR RESPECTEERT,
ZAL ZIJ ZICH OPENBAREN.**

Paul Cézanne

Bronnen:

Dit artikel kwam voort uit een presentatie voor de training van Wibe Veenbaas over De oriëntatie van de ziel in tijd en ruimte, juni 2010
Cheng F. Over schoonheid. Vijf meditaties. Pelckmans/Klement, Kampen, 2008
Catalogus Cézanne, Picasso, Mondriaan. In nieuw perspectief, Gemeentemuseum Den Haag, Uitgeverij Waanders, 2009
Merleau-Ponty M., Fenomenologie van de waarneming, Uitgeverij Boom Amsterdam, 2009

De wereld onder ons

Zoltan Stern

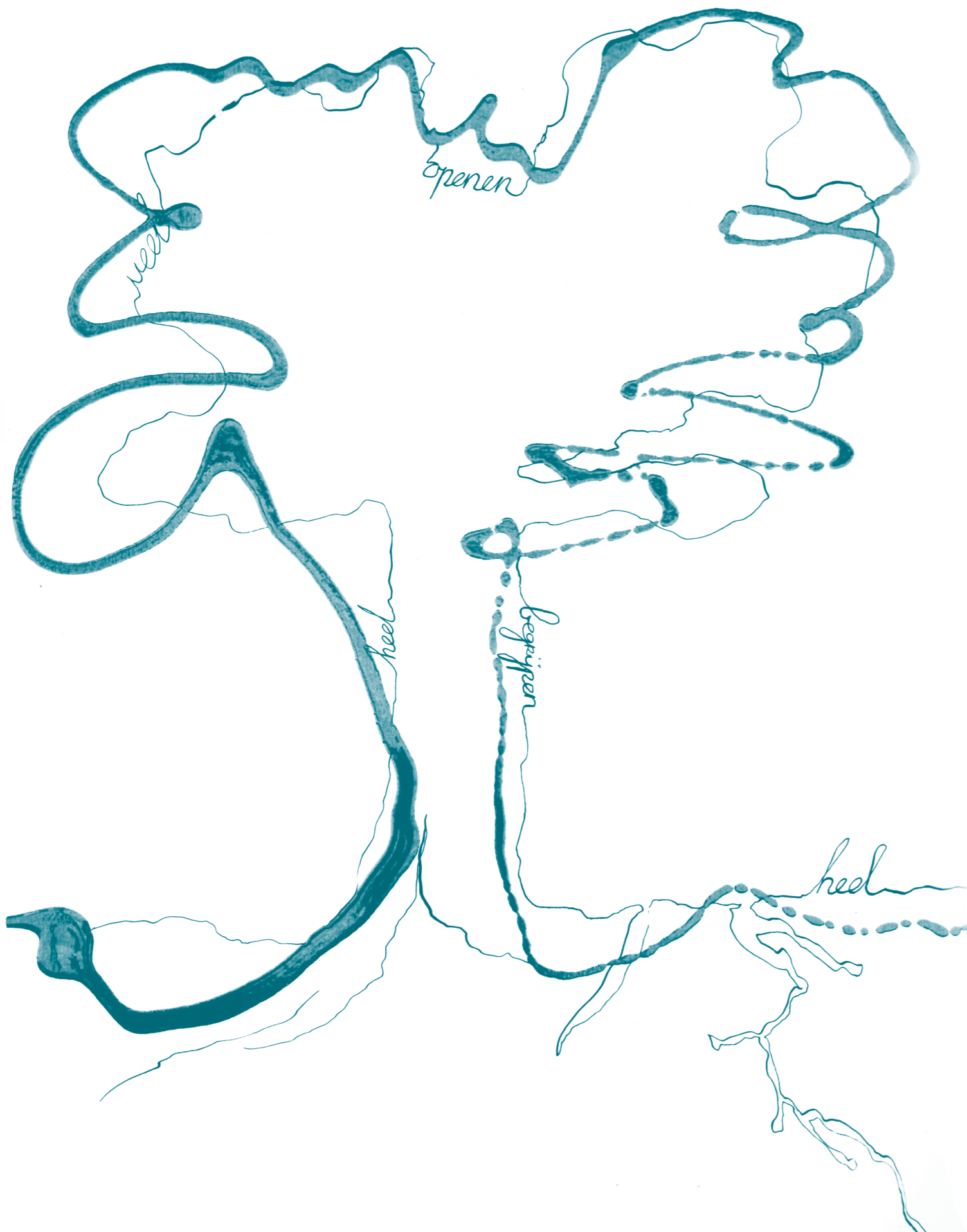
**Eerst was er ‘niets’.
En toen hij daar zo niets
stond te doen,
kreeg hij vanuit het niets
een idee.**

Hij schiep ‘iets’, en vanuit het niets was er nu iets. Het was nieuw, en zoals bij alles wat nieuw is, liep het uit de hand. Het nieuwe iets had hem in zijn macht. Hoe het zich zou houden wist hij niet. Het was het eerste dat hij maakte en hij vond het eigenlijk maar een eng gevaarte, dus schiep hij een held om de macht van het onbekende iets te bezweren.

De held bleef over en zo was hij aan de goede of slechte wil van zijn held overgeleverd. Daarom schiep hij een groter iets om de held weg te jagen. Dat lukte aardig. De held was weg. Maar het grotere iets bleef bij hem. En weer voelde hij zich bedreigd en hij vreesde voor zijn leven. Hij kon niets anders doen dan weer een nog grotere held creëren die hem moest beschermen. Ook dat lukte. Het grotere iets was weg en de grotere held bleef, wat hem ook nu weer een onveilig gevoel gaf.

Met de snelheid van het licht volgden de grotere ietsen de nog grotere helden op. De ietsen waren tot demonen en de helden tot superwezens uitgegroeid. Er kon maar geen einde aan komen. Tenslotte verveelde het hele gebeuren hem. Hij wist dat als hij ergens aan begon hij er ook weer mee kon stoppen. Daarom hield hij er mee op, en wat volgde was stilte.

Vanaf toen kon hij rustig zijn aandacht op andere dingen richten die hij graag wilde doen. Dat hij in zeven dagen naar zijn evenbeeld een hele wereld had geschapen? Ach, dat was iets wat hij al lang weer was vergeten, zoiets waar je achteloos je schouders over ophaalt. En tot op de dag van vandaag gaat niet voor niets de zon op...

Annebet Nolen

In dit stuk vertel ik over de verbinding tussen mijn groei bij Phoenix en mijn schilderen. Ik heb het loutering genoemd. Loutering staat voor mij voor puur worden, mezelf bevrijden om tot de kern te komen: bij de stilte en bij mijn creativiteit.

Drie jaar geleden begon ik met het tekenen en schilderen van mijn proces. Ik verliet mijn managementcarrière in de mode en huurde in een oude scheepsfabriek een werkvloer van 150 m². Ik tekende vellen vol emoties en smet met verf. Ik zette op papier waar ik zo lang voor weg was gelopen: mezelf. Mijn tekeningen brachten mij weer in beweging. Op een dag tekende ik een groot cadeau met een strik eromheen. Ik schreef erbij: Ik ga mezelf een groot geschenk geven. Ik ga de opleiding volgen bij Phoenix.

Deze Vuurvogel gaat over grondleggers, het leggen van een fundament. Ik leg een fundament voor mezelf en voor de mensen om mij heen. Dat is voor mij als papier. Aanwezig, in stilte, zacht en helder afwachtend, zodat de ander kan komen. Open voor alle creativiteit binnen de grenzen van het vel. Phoenix is de grondlegger van grondleggers. Ik zie hoe ik de laatste jaren gegroeid ben in mijn zoektocht naar wijsheid en vrede, het omarmen van mijn lot. Ik vind mijn kracht juist daar waar ik niet kon kijken. Tijdens het proces van graven naar de verborgen schat komt mijn expressie vrij. Het is een bijzondere ontdekking dat ik in begeleiden al mijn creativiteit kan inzetten. Het grootste kunstwerk is het leven zelf.

Na de Phoenixdagen heb ik altijd inspiratie om mijn nieuwe inzichten en mijn worstelingen in beelden en teksten te vertalen. Door het vormgeven hiervan kan ik inzichten integreren of van een afstandje ernaar kijken. Zo durf ik mijn pijn en mijn 'wilde dieren' er te laten zijn, wel met een slot op de deur van mijn atelier. Als ik ze dan een tijdje laat zwerven op de werkvloer of vastgeplakt aan de muur, mogen ze er

gewoon zijn. Zo hing ik de tekst: 'Mag ik er, van mezelf, wel zijn' op mijn muur met een plakertje. Ik voelde schaamte bij die vraag, mag ik die vraag wel stellen? Nu hangt die daar al een tijdje en heb ik zelfs mensen erop gewezen. En weet je: ze vinden het een prachtige zin. En nu durf ik hem zelfs in deze Vuurvogel te zetten.

Als ik begin aan een wit papier, dan wacht ik wat. Het is zo wit en helder, er is een wachtend moment, niet meteen beginnen, eerst kijken en voelen, mediteren. En dan aan de slag met een idee. Zoekende schetsen of krachtige lijnen. Impulsief of gestuurd. Van een afstand kijken, en dan weer terug naar het papier. Soms de kleine details, dicht op het papier, de fijne motoriek. Elke keer de moed nemen om het papier aan te raken, iets achter te laten zonder te weten wat of hoe het wordt. Vertrouwen dat die hand gestuurd wordt door dat wat groter is.

Begeleiden is voor mij als schilderen. Een enkel woord, een beweging, een beeld. Terugtrekken en aanwezig zijn, afstand en toenadering. Durven zonder te weten wat er gaat gebeuren.

Met mijn begeleiding en tekeningen wil ik mensen inspireren op weg naar de bron van hun creativiteit. Ik wil een boek maken met een overzicht van mijn tekeningen, mijn proces. Een zoektocht van een vrouw als zo vele en toch zo uniek. Een boek dat je op schoot neemt om er rustig in te kijken en het weer weg te leggen. Elke keer als je erin kijkt, zal je iets anders opvallen of raken.

Als je wilt, kun je meer van mijn werk zien en erover lezen op mijn blogspot: www.afcoaching.blogspot.com

Annebet Nolen is kunstenaar en begeleider/coach. Zij volgt het laatste jaar van de 3-jarige opleiding in professionele communicatie. Zij illustreerde de nieuwe Phoenixbrochure en maakt regelmatig foto's en tekeningen voor de Vuurvogel.

Dragers van de gouden draad

Eenzaam was de weg naar binnen
Waar het spookte waar het glom
In het duister werd het zichtbaar
Onder dek van stille trom

Dragers van een ver verleden
Weg van hier in hunner taak
Dragers van het bloed der ouders
Dragers van de gouden draad

Kom, mijn kind, nu, leef je leven
En laat mij, mijn tranen gaan
Wees de dienaar van je leven
Wees de vrucht van mijn bestaan

Sybren Botma

In de nachtelijke uren

Van de stilte van mijn pad

Komt wat eeuwig voort zal duren:

Onverwoestbaar te zijn liefgehad

Sybren Botma

KIJKEN IN DE ZIEL

PSYCHIATERS OVER HUN VAK EN OVER ZICHZELF (DVD: 3,5 uur speeltijd)

Marja Griffioen

In 'Kijken in de Ziel' gaat de journalist Coen Verbraak in gesprek met 12 vooraanstaande Nederlandse psychiaters waaronder Christa Widlund (Anna Enquist) en Rudi van den Hoofdakker (Rutger Kopland). Het gaat in de gesprekken niet alleen over het vak psychiatrie, maar ook over de 'zieleroerselen' van de psychiaters zelf. Dat levert een fascinerend beeld op van de diversiteit aan invalshoeken, pretenties en ambities van het vak.

We zien de 'straatpsychiater' Jules Tielens die in de uitoefening van zijn professie aansluit bij het eigen verhaal van zijn cliënten en daarin bereid is langs zijn eigen grote 'life-events' (depressie, zelfdoding van zijn broer) te reizen. En we zien René Kahn die het 'terugbrengen' van de psychiatrie in een 'objectieve' medische wetenschap als zijn grote bijdrage aan het vak beschouwt; we zien 'oude rotten' (Louis Tas, Frank van Ree) die in de loop der jaren hun eigen invloed op de genezing of het herstel van hun cliënten zijn gaan relativeren en daarmee 'winnen' aan menselijke maat. Een prachtige serie om inzicht te krijgen in de huidige psychiatrische theorie en praktijk en een mooi document over 'de' mens achter 'de' psychiater.

De laatste roos - Anna Achmatova

Marja Griffioen

Anna Achmatova (Anna Andreevna Gorenko 1889-1966) wordt beschouwd als de grootste Russische dichteres ooit. Haar gedichten zijn ontroerend, scherp en bezielend. Het bestaan van een 'russkaja dusha' (Russische ziel) klinkt als een vanzelfsprekendheid door in haar werk. Tegelijkertijd zijn haar gedichten aards en staan ze dicht bij het dagelijks leven. Het leven van Achmatova werd bepaald door de grote politieke gebeurtenissen in Rusland in de twintigste eeuw. Met haar gedichten gaf Achmatova een stem aan het Russische volk dat zo onder die gebeurtenissen heeft geleden. Maar haar werk stijgt daar ook bovenuit en krijgt daarmee een universeel karakter. Prachtig.

*Het zijn jouw lynx-ogen, Azië
Die iets in mij gewaar werden,
Iets verborgens opdiepten
Dat uit stilte is geboren,
Iets benauwends en moeilijks,
Zoals de middaghitte in Termez.
Alsof de oerherinnering als lava
Het bewustzijn binnenstroomde,
Alsof ik uit andermans handen
Mijn eigen tranen dronk.*

Een verhaal

Francien Bruggink

Iedereen kende hem. Ze kenden zijn gedrevenheid, zijn energie, zijn enthousiasme. Ze kenden zijn warmte, zijn humor en zijn geestdrift. En ook kenden ze zijn sombere buien en zijn plotselinge woede-uitbarstingen. Maar het maakte niets uit: hij was bijzonder, hij was de zonderling van het bos. Ze accepteerden hem glimlachend, hoe hij ook was, wat hij ook deed. Zijn boom stond op de oever van de rivier; een grote oude eik. Wanneer je bij hem binnen kwam, was het onmiddellijk te zien: de holle boom had nog wel een slaapplaats en ook wat leefruimte, maar de wanden met dat wat ze verborgen of juist toonden spraken boekdelen. In elk stukje wand van de oude eik was een uitsparing, een laatje, een luikje of een vitrine. In elke uitsparing, elk laatje, luikje en elke vitrine lag iets. Een voorwerp, een vorm, een stofje, een object... Hij kon er niets aan doen, het ging als vanzelf; wanneer hij iets meemaakte, ergens van genoot, een gebeurtenis als bijzonder ervoer, dan ving hij dit in iets tastbaars, iets zichtbaars, als om de situatie te fixeren. Als om de geuren, kleuren, geluiden en het verloop van tijd te vangen in één enkel object, in één enkel beeld. Dit beeld kreeg dan een plekje in zijn boom en stond symbool voor een hele ervaring. Het was als het vangen van tijd. Het was als het archiveren van beelden voor later, voor in de toekomst.

De anderen gniffelden er wat om, maakten er grapjes over met elkaar en waren ook een beetje nieuwsgierig. En ook, omdat ze wisten dat ze hem er een plezier mee deden, brachten ze regelmatig iets voor hem mee. Een leeg slakkenhuis, een bijzondere steen, een afgeslepen stukje hout, de cocon van een vlinder, de kop van een vliegend hert. Hij was er blij mee als een kind, vroeg naar vindplaats, weersomstandigheden, gebeurtenis, ervaringen en gevoelens en vooral: wat dit object voor de gever betekende. Waarom hij of zij juist dat gekozen had om mee te nemen en waarom niet iets anders...

Zijn lief, zijn meisje, ze hield van hem en kon net als de anderen glimlachen om zijn verzamelwoede, liet zich rondleiden en verhalen. Zelfs gaf ze hem een steen die rood glansde als de ondergaande zon in het meer. Maar voor ze bij hem ging wonen had ze één voorwaarde: meer leefruimte en meer slaapruijme. Hij groef naast de boom een diepe kelder, met inhammen, luikjes en laatjes, maakte er een dak op, maakte er een trapje in, een deur en verplaatste wat objecten van de boom naar de kelder. De kelder vulde zich en er kwam er nog één en nog één. Hij verbond ze met tunnels. In de boom leefde hij met zijn lief en ze kregen een zoon en waren gelukkig.

Toen gebeurde er een ramp: het begon te regenen. Het regende niet een dag, niet twee, het regende dagen achtereen. De rivier steeg uit haar oevers, steeg en steeg. Machteloos keek hij toe

hoe het water zich uitbreidde tot een meer en uiteindelijk aan de wortels van zijn boom likte. Zijn gezin had het allang honger gezocht bij vrienden. Hij probeerde te redden wat hij redden kon, maar kon niet kiezen. Sommige voorwerpen hadden al zo lang op hun plek gelegen dat ze vergroeid waren met de boom, of gevangen waren in de wortels van een plant. Een andere plek paste ze niet. Uiteindelijk kon hij alleen maar blijven om te zien hoe gaandeweg zijn kelders onderliepen en vervolgens zijn boom werd verzwolgen door het water, met alle objecten, met alle beelden, met alles erin. Het voelde alsof hij zelf was verdronken, alsof zijn eigen verleden en toekomst waren verzwolgen. Hij voegde zich bij zijn gezin, maar kon er niet echt zijn. Het verdriet om het verlies van alles wat hij had verzameld, gevonden en ontvangen overspoelde alles. Vaak voelde hij alleen een soort rust als hij aan de rand van het water zat en naar de kruin keek van wat ooit zijn boom was geweest.

Zijn zoon kwam vaak naast hem zitten en keek met hem mee.

Na verloop van tijd klonk zijn stem: 'Papa, in de holte boven mijn bed lag een steen, die net zo rood was als de ondergaande zon in het water, zoals nu. Hoe kwam je daaraan?' Hij zag de holte boven de slaapplaats van zijn zoon, zag de steen, zag de glimlach van zijn lief en haar ogen. Hij hoorde wat ze tegen hem zei, rook de geur van haar huid en zag de beelden die haar verhaal bij hem had opgeroepen. Hij vertelde en vertelde. Tot hij opschrok uit zijn verhaal en zijn zoon in de ogen keek, hij zag aan de dromerige blik hoe de beelden zich in hem vormden, hoe ze zich voegden met de geuren, de kleuren en de geluiden. Een besef van rijkdom overspoelde hem.

Dat heeft zo'n jongen toch helemaal niet nodig?

Jasper Jobse

*“Wat is dat toch met jullie?” zei mijn oma,
“Waarom willen jij en je zus toch werken met
mensen met problemen? Ga wat leuk doen!”*

En dat was dat. Tot zover reikte de inzegening van mijn werk als coach door de langstlevende uit mijn familie.

Het was december 1974 dat nog-niet-mama besloot kinderen te willen met nog-niet-pappa. Hij vond dat ook een goed idee. Het was meteen raak, en na negen maanden was hij er. Het eerste kind van twee kersverse ouders. Een zoon.

Dolgelukkig waren ze. Alledrie.

Na anderhalf jaar kwamen de eerste barsten. Jasper kreeg gewoon te eten en slapen, maar de veiligheid was weg. De ruzies werden bijna letterlijk boven de wieg uitgevochten. En zijn wieg en dekentje hielden dat niet tegen. Het liep zo uit de hand dat de rechter eraan te pas moest komen om te beslissen wat wijs is, want zij konden dat niet meer. De nu-toch-echt-wel-moeder en -vader praatten niet meer met elkaar.

Het huwelijk werd op de voorgrond gespleten en op de achtergrond trok er een grote scheur door Jasper. Niemand zag het, want hij bleef aan elkaar zitten. De barst was nauwelijks te zien. Tussen verlangen en gemis zit veel lijm.

En zoals het met barsten is: als je veel van het servies eet, gaat er vuil in zitten. En stevige warmtewisselingen, daar kunnen ze niet tegen. Dus toen mijn jeugdliefde de verkering voor de tweede maal uitmaakte, viel ik in twee helften uit elkaar.

Het was de maand waarin ik, tot overmaat van ramp, ook nog werd ontslagen, voor het eerst alleen ging wonen in een woonhuis, dat ik zonder baan niet meer kon betalen en waar ik driekwart van de verbouwing nog moest doen. Ik kon weken niets anders dan tranen produceren.

Tot die bewuste nacht op de grond. Ik sliep op vier losliggende planken in de oude keuken en er viel een stuk plafond op mijn

dekbed. De wereld stopte met draaien, de stilte werd duizendmaal dieper en ineens werd alles mij kraak- en kraakhelder. ‘Al zou ik alles verliezen dat ik liefheb... ik zou altijd mijzelf hebben.’

Ik besloot dat ik er iets van zou maken. Omdat ik hoop had? Nee. Omdat ik wijzer was geworden? Nee. Omdat ik opeens een overweldigende liefde voelde? Nee, dit is geen Bouquetroman.

Het was omdat mijn rug de steun van de bodem van de put voelde. Omdat er iets was waartegen ik kon leunen dat altijd groter zou zijn dan ikzelf. En zo werden de tomeloze leegte, het eindeloze niets en de kubieke kilometers aarde met zijn omringende miljarden liters hemels vacuüm mijn vrienden.

Een paar weken later vroeg een vriendin of zo'n training persoonlijke groei niet iets voor me was. Ik zei dat ik nog slechts 500 euro had, dus ik bedankte. ‘Nou en!’ zei ze, ‘Dan is je geld aan het eind van deze maand op in plaats van de volgende.’ Ik volgde die training, en nog één, en nog één, ik leende geld, kreeg nog veel meer geld, werd gevraagd als vrijwilliger, als medewerker, als coach, als therapeut, als familieopsteller...

Ik ben verslaafd aan de kunst van het verbinden. In leegte, wanhoop en uitzichtloosheid zie ik ogen glinsteren. In kreukels blijf ik te kunnen strijken. En op de bodem van een stormachtige zee hoor ik stilte.

Sindsdien breng ik mensen in contact met hun verlangen, laat ik ze hun gemis omarmen, verenig ik de levenden met de doden en zet ik gescheiden ouders naast elkaar om ze liefdevol naar elkaar te laten kijken.

En altijd is er het besef dat de mijne nooit meer bij elkaar zullen komen.

Voor mama, voor papa, voor mijn ouders.

De grondleggers van het alumni-netwerk: Edward, Caroline en Marc

KEER TERUG, KEER TERUG

Sinds 2008 bestaat op LinkedIn.com de Phoenixgroep. Deze groep is hét alumninetwerk voor ex-deelnemers aan opleidingen of workshops van Phoenix. Het netwerk, dat los staat van het instituut Phoenix, bestaat op dit moment al uit ongeveer 500 leden. De grondleggers zijn Caroline Lalieu, Edward Tuheteru en Marc Stekelenburg. Met veel plezier delen zij hier hun ambities en ervaringen met de lezers van Vuurvogel.

De oprichting

Ongeduld is een belangrijk thema voor Marc. *Ik zat in het tweede jaar (groep 62) van de driejarige opleiding en was benieuwd naar de ervaringen van degenen die de opleiding al hadden voltooid en vroeg mij af of er al een alumnigroep was op LinkedIn. Dat bleek niet het geval te zijn en ik besloot daarom zelf het initiatief te nemen. Binnen vijf minuten had ik een groepsprofiel aangemaakt. Dat was in oktober 2008. Vervolgens zocht ik naar de Linkediners die Phoenix in hun profiel hadden staan en nodigde hen uit. Er bleek behoefte te bestaan aan een alumninetwerk: de aanmeldingen stroomden binnen.*

De digitale wereld faciliteert de netwerkbehoefte, maar om een echte verbinding te kunnen maken, werd het tijd voor een 'fysieke' bijeenkomst. Samen met jaargenoot Edward organiseerde Marc een eerste sessie: een brainstorm over ambities, doelstelling en activiteiten. Caroline (groep 50) viel als deelnemer op door haar enthousiasme. De chemie was er en er ontstond een team om de groep te dragen.

De missie

Na de eerste bijeenkomst hebben de grondleggers hun diepste drijfveer – verbinden – vertaald in de volgende missie:

‘De verbinding die we voelen en maken door onze opleiding bij Phoenix kan op deze plek goed ingezet worden voor het uitwisselen en delen van kennis, het uitbreiden van je netwerk, het genereren van samenwerking of om je activiteiten te promoten. De bedding van Phoenix is de basis van dit alumniplatform.’ Edward hierover: ‘Naast het verbinden vormt de groep voor mij een belangrijke vertaling van mijn persoonlijke reis; de reis van

het insluiten. Het verhaal dat mij drijft wil ik graag delen met anderen. Het thema van erbij mogen horen van een kleinkind van een Molukse KNIL-soldaat binnen de Nederlandse samenleving. Door middel van deze groep hoop ik met mijn verhaal anderen weer te inspireren en te verbinden aan hun eigen thema en op weg te gaan. In eenzaamheid maar toch niet alleen.’

De activiteiten

In het afgelopen anderhalf jaar zijn er vier bijeenkomsten georganiseerd waarin de persoonlijke ontmoeting centraal staat. Het concept is eenvoudig. Het team zoekt een locatie bij of via een groepslid, een thema voor de avond en een werkvorm. Daarnaast laten ze veel ruimte voor ontmoeten en netwerken. De laatste bijeenkomst ging bijvoorbeeld over het gebruik van kunst en metaforen in begeleidingswerk. Op die avond was er een workshop en een lezing.

Sfeerbeeld van een Alumnibijeenkomst

De groep biedt verder de mogelijkheid om online discussies te voeren, oproepen te doen voor opstellingen, representanten te zoeken en interessante artikelen aan te bieden. Verder blijkt dat dankzij het netwerk leden samen trainen en opdrachten verwerven.

Voorbeelden van discussies

Caroline: ‘Dankzij de groep ben ik concreet op weg gegaan als freelancer, heb ik grote stappen gezet. Er zijn mooie verbindingen ontstaan met een aantal mensen uit de groep, waardoor ik nu met hen samenwerk op het gebied van training en coaching. In deze samenwerking voel ik de verbinding omdat we dezelfde achtergrond hebben. Ik was al thuis gekomen bij Phoenix, de groep heeft mij gebracht dat ik nu ook dicht bij mijn ziel kan werken.’

De toekomst

Hoe ziet de toekomstdroom eruit? Marc: ‘Wij willen blijven verbinden. Daartoe focussen wij op het organiseren van de bijeenkomsten, primair gericht op het ontmoeten. Wij zullen ook de samenwerking met andere LinkedIn-groepen zoeken om daarmee de verbinding ook naar buiten toe te faciliteren. Onze droom, ‘keer terug keer terug’, is dat leden elkaar blijven opzoeken en inspireren met hun ervaringen.’

Tot slot over het lidmaatschap: Wij nodigen iedereen die een opleiding/workshop volgt of afgerond heeft van harte uit lid te worden van de groep. Daartoe maak je eerst een profiel aan bij www.linkedin.com. Vervolgens zoek je de groep ‘phoenix opleidingen utrecht’ en meld je je aan. Indien je vragen hebt, mail ons: phoenixopleidingenalumni@gmail.com Tot ziens in cyberspace of tijdens een van onze bijeenkomsten!! Wij willen je graag ontmoeten.

Caroline Lalieu, Edward Tuheteru, Marc Stekelenburg

STAATANKER VOOR EEN TRAINER

Gwen Timmer, met medewerking van Wibe Veenbaas

*Zo aan de rand van het nog niet en niet meer zijn
en van het tomeloze leven,
voel ik voor 't eerst in zijn volledigheid
en aan den lijve het vol-ledig zijn:
een orde, waarin ruimte voor de chaos is,
en voel de vrijheid van een grote liefde,
die plaats voor wanhoop laat en twijfel en gemis.*

Vasalis, uit: vergezichten en gezichten

Staatanker van Wim Hoek, cursist trainersopleiding

In de trainersopleiding wordt veel aandacht besteed aan het maken van een persoonlijk staatanker, dat weerspiegelt waar jij als trainer en als begeleider voor staat. Het vinden van een goed staatanker begint met het zoeken naar een persoonlijk symbool. Dat kan een steen zijn, een sieraad, een foto, een beeld, een dierbaar voorwerp of een gedicht dat persoonlijke betekenis heeft. Het symbool moet vervolgens eigen worden gemaakt, via het lijf worden verankerd in de eigen identiteit. Zo wordt het een staatanker. Een staatanker is iets dat je bij je draagt of in je ruimte staat, of wat je in jezelf verankerd hebt.

Een staatanker verankert hoe de trainer voor de groep staat, zichzelf neerzet en laat zien met dat waarvoor hij staat, ook zijn thema's als angst, schaamte, schuld en lichaam. Daarin blijven staan, vraagt aanwezig zijn, erbij blijven met alles wat er is. Op identiteitsniveau ben je als trainer verbonden met een veld van binnen en tegelijkertijd verbonden met buiten, met je cursisten. Het anker wordt daarmee verbonden aan een staat van zijn, die in een veel grotere ordening gebed is dan alleen de eigen persoonlijkheid of het eigen doel van de training.

In het staatanker weerspiegel je jezelf als instrument. In het maken van het anker toon je zelfinzicht in wat dit veld specifiek voor jou betekent. Het toont wie jij geworden bent in de dynamiek van jouw systeem van herkomst en het antwoord wat je daarop hebt leren geven. In het staatanker laat je ook zien, dat je weet hebt van de klussen en de taak die jij hebt. Niet alleen gaat het erom het grote en het hele neer te zetten, maar ook het gebrokene, het verborgene uit de schaduw in te sluiten.

Mijn symbool is een doosje met tekst 'Thuis is waar je vandaan komt'. De inhoud van het doosje kreeg ik van mijn Beppe: mijn Pakes oude vesthorloge. Mijn moeder gaf me dit oude zeepdoosje om het horloge in te pakken. Mijn vader die het had bewaard, gaf me het papiertje om het in te leggen. Dit symbool herinnert mij aan alles van thuis wat ik gekregen heb en wat ik heb achtergelaten. Je komt thuis als niets wat je achterlaat wordt verraden. Het horloge betekent geen verraad plegen aan momenten in de tijd, dat ik er echt moet zijn. Het horloge dat stil staat is daarmee een daad van barmhartigheid. Het geeft me de tijd er te zijn.

(Jelle van der Meer, cursist trainersopleiding)

Mijn eerste symbool was een kaartje van een meisje staande op een hoog plateau, met wapperende haren, voor een veld met bloemen. Een sterk beeld, maar ik besepte dat als ik dit zou ankeren, dan zou ik ankeren dat ik blijf staan. Toen heb ik een ander symbool gekozen. Een toverstokje met glitterende bewegingen erin als je ermee zwaait. De staf staat voor actie, beweging. En opnieuw wist ik: dit moet ik niet ankeren. Van huis uit ken ik zo het thema Doe je best. Het is nooit goed genoeg. In een constellatie keek ik in de ogen van de grote moeder. Die ogen zie ik nog steeds voor me. Ik heb dat beeld diep ingeademd. Nu is dat mijn staatanker. Ik kan rusten, ik ben genoeg.

(Lieve Thijssen, cursist trainersopleiding)

Aan het anker is een schip vol ervaringen verbonden. Bewuste gronding en verankering is een hier-en-nu-ervaring, die een lijfelijke actie, gewaarwording en plekbesef vraagt. De grond, waarin het anker wortelt, draagt en voedt vanuit diepere oude onbewuste bronnen. Het staatanker is verbonden met ervaringen, die ertoe hebben bijgedragen dat je geworden bent wie je nu bent. Verbonden aan de grond waar je vandaan komt, de plek waar je levensreis begon. Verbonden met degenen die grond voor je hebben ingezaaid, je (voor)ouders, je leermeesters en met de bagage die je hebt meegekregen. Als we deze grond, vanuit de eigen plek, vol vrucht willen laten dragen, moeten we aannemen wat hij ons gegeven heeft. Het staatanker is

daarmee een vorm van oogsten van een reis door wat het leven je gegeven heeft met alle plussen en minnen.

De trainersopleiding van Phoenix steekt in op identiteitsniveau. De diepte die nodig is om leerprocessen op identiteitsniveau te begeleiden, vraagt van de trainer om op diep niveau verbinding te maken met de cursisten. Daarvoor moet hij in verbinding met zichzelf kunnen zijn en met de veel grotere ordening waarin deze ontmoeting, dit leren, plaatsvindt. Een trainer moet zijn eigen verhaal kunnen bewonen, zodat hij kan herkennen wat er op identiteitsniveau speelt bij cursisten. Wij kunnen pas leraar (trainer/begeleider) zijn als we wezenlijk bereid zijn leerling van het eigen leven te zijn, onze eigen thema's leren kennen en er een persoonlijk antwoord op te vormen. Dat vraagt om de weg naar binnen te gaan. Zelfs daar waar je geen grond onder de voeten voelt of waar de grond ogenschijnlijk geen vrucht draagt, moet je leren kijken om te kunnen oogsten. Dat vraagt een wezenlijke bereidheid tot leren.

Leren wordt bekeken vanuit het perspectief dat leerling en leermeester in contact en in ontmoeting met elkaar leren. Leiden en volgen zijn in een grotere orde met elkaar verbonden. Daarom is het nodig dat mensen hun eigen leermeesters in dit leven eren. Dat doen we door bewust te leren van de lessen die het leven op ons pad brengt.

Eren heeft actie nodig. In het doen, in je daden, eer je. In de uitoefening van ons vak leren we veel van grote leermeesters en stromingen zoals Milton Erickson, Eric Berne, Gustav Jung, het Sufisme. Op identiteitsniveau zijn onze leermeesters ook onze ouders, onze systemen van herkomst.

Mijn vader schreef een gedicht over en gaf het aan mij. Het heet 'Sterkte'. Ik heb dat gedicht altijd bij me. Het papiertje zit opgevouwen in mijn portefeuille, maar ook in mij. Mijn vader is altijd bij me, het geeft me kracht.

(Johan Machielsen, cursist trainersopleiding)

Als ik rondwandelen in een beeldentuin zie ik haar staan, een prachtig beeld. Ademloos kijk ik naar Zwaaien en Zwieren. Naar hoe de vrouw het kind (haar kind, het kind in zichzelf?) vasthoudt en rond laat zwaaien en zwieren. Je voelt bijna zelf het plezier dat ervan af straalt, en tegelijkertijd is het ook spannend en een beetje eng. Eén ding is zeker, dit is mijn persoonlijk symbool. Voor het eerst van mijn leven koop ik kunst helemaal alleen voor mezelf. Zwaaien en Zwieren staat op een plek bij mij thuis waar ik haar iedere dag zie. Het is voor mij een staatanker geworden dat precies weergeeft wat belangrijk voor mij is: vertrouwen, plezier, het kind in mij koesteren. Het helpt me daar bij te blijven. Susanna Lemstra, cursist trainersopleiding

Wie ben ik? Identiteit als een in samenhang vastgelegd punt. Een effectief staatanker verwijst naar dit in samenhang vastgelegde punt, waarin je jezelf ervaart in relatie met de ander, het andere. Een staatanker legt als het ware de plek vast, die jij als trainer inneemt in de dynamiek van de ontmoeting tussen jou en jouw systeem van herkomst en de systemen van je cursisten.

In het eren van onze leermeesters nemen we ook verantwoording voor het leerling zijn. Leerling zijn vraagt de eigen menselijke maat te nemen, het eigen pad te leren kennen, de lessen van het leven te willen doorgronden. Dat vraagt bewustzijn, aannemen dat je leert, ook waar je niet wilt leren, waar wanhoop of schaamte is. Daarmee ankeren we onszelf in de grootheid van onze eigenheid met alle twijfels en de strijd die daarbij hoort.

Op het moment dat mensen onder druk komen te staan, schieten ze in het oude bekende patroon. Daar komen ze in het stuk, waar ze het meeste leerling moeten zijn, maar het liefste bij weggaan. Dit vraagt onze persoonlijkheid waar te kunnen nemen en oude patronen los te kunnen laten. Mensen moeten leren kennen wat de taak is, die ze bijna als vanzelfsprekend op zich nemen zodra ze onder druk komen te staan. En wat de persoonlijke taak is, die ertoe dient hoe we onszelf als mensen realiseren.

Mijn symbool is een klein gouden staafje met mijn naam erin gegraveerd. Ik heb het gekregen van mijn ouders toen ik geboren werd. Het speldje staat symbool voor wie ik ben. Dat fungeerde ook zo in de tijd, dat ik mijzelf erg kwijt was. Toen droeg ik het met de naam naar binnen. Soms probeerde ik het om te draaien: de naam naar buiten toe te tonen. Maar dan ging het nog niet, dan was het nog te vroeg. Nu

draag ik het met de naam naar buiten. Ik ben Irene met alles wat er is.

(Irene Schreuder, cursist trainersopleiding)

Alles wat je neerzet, neem je mee uit je geschiedenis. In het werken krijg je als trainer een spiegel van je eigen thema's. Een trainer/ begeleider zet een veld neer, waarin overdrachtsprocessen plaatsvinden. Je thema's kennen gaat over: hoe gebruik ik mijzelf als instrument, hoe ben ik mij bewust van wat ik oproep? Hoe geef ik antwoord op mijn eigen lot?

In de ontmoeting met elkaar leren we. Overdracht is essentieel om over menselijke processen te kunnen leren. Het vraagt van de cursist de bereidheid om te onthullen wat hem raakt. Het vraagt van de trainer de bereidheid de over-

drachtsprocessen te verduren. In dit veld is het noodzakelijk, dat de trainer zijn eigen overdrachtsprocessen kent. Dat hij de gaven en opgaven binnen de ordening neemt en ze aangaat, wat en wie hij daar in ook tegenkomt.

Een staatanker weerspiegelt, dat je weet hebt van gemis en verlangen, van plek aannemen en er vanaf gaan. Dat je innerlijk kunt waarnemen wat je eerste automatische beweging is om ongemak en pijn op te lossen of erbij weg te gaan. Als we leren onze patronen waar te nemen in de ontmoeting, dan komt er zelfinzicht. Een goed staatanker is als het ware een wake up call: het gaat over Niet doen, verduren, uit de oude trance komen en in bewustzijn je eigen taak kennen.

Als het leren op een bepaald moment voor een cursist transparant wordt, kan daarin ook opeens de ontroering doorklinken over de bron van het leven, over datgene wat van leermeester op leerlingen overgedragen wordt. Het raakt aan het innerlijk weten waar de eigen ziel weer op de deur klopt. Symbolen raken aan die diepere laag. In het staatanker maken mensen daar verbinding mee. Het staatanker is daarmee dienend voor het leerproces tussen begeleider en cursisten.

De trainersopleiding is ontwikkeld en wordt gegeven door Wibe Veenbaas. Gwen Timmer is er de afgelopen zes jaar als begeleider van de cursisten aan verbonden geweest.

OEFENING

Een persoonlijk symbool als staatanker.

Bron: trainersopleiding Phoenix

Symbolen geven naar buiten toe vorm wat van binnen betekenis heeft. Zoek voor jezelf een persoonlijk symbool, dat representeert wie je ten diepste bent.

- Welke thema's van jou weerspiegelt het? Welk verlangen, welk gemis?

Focus op dit symbool vanuit de laag van je hart. Verbind je met de bronnen die het symbool in zich draagt.

- Welke staat roep je met dit symbool op? Waar moet je bij stil blijven staan, wat moet je toelaten?
- Welke persoonlijke taak roept dit symbool in jou?
- Zoek naar een ritueel, een beweging of eenvoudig gebaar, waarmee je deze staat en deze taak in je lijf kunt verinnerlijken en steeds opnieuw ervaren.

- OVER MIJN GROTE GRONDLEGGER -

(vrij naar Exodus 16:14-18)

manna

een grond zonder wortels

laat niet zoveel groeien
het heden voelt dan
onvruchtbaar en zwaar

toch kan uit woestijngrond
iets moois soms gaan bloeien
door zegen en aandacht
of een simpel gebaar

als dagelijks manna
valt dat je toe
en al wat je toevalt
maakt ook weleens moe

want ach, al die voeding
voelt soms als zoveel
maar van 't grote toeval
krijgt ieder zijn deel

't zijn vonken van god
doe je ogen maar dicht
en open je hart
als dat voedsel er ligt

Evelijne Swinkels-Braaksma

Amuse

Manon Miessen

Bij Phoenix kom je af en toe een onbekend gezicht tegen. In deze rubriek stellen we onze nieuwe collega's door middel van een korte schets aan je voor, bij wijze van voorproefje.

Naam: *Zoltan Stern*

Hoe ben je bij Phoenix terechtgekomen?

Wibe was 20 jaar geleden mijn mentor bij een opleiding. Sindsdien zat Phoenix in mijn hoofd, maar het duurde jaren voor ik er iets kon gaan doen. Mijn eerste opleidingsdag was op 12 september, de dag na de aanslagen op het World Trade Centre in New York. Die dag zal ik nooit vergeten.

Aardappelschotel van Zoltans moeder

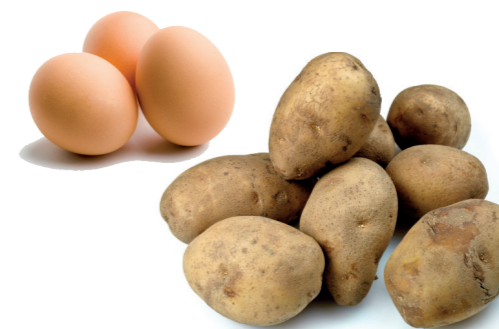
(4 personen)

- een kilo aardappelen
- 1 stuk dunne chorizoworst van zo'n 150 gram
- 6 hardgekookte eieren in plakjes.
- 250 ml. crème fraîche

Kook een kilo aardappelen gaar in de schil. Laat ze even afkoelen, schil en snijd in plakjes.

Verwarm de oven voor op 180° C

Snijd de chorizo in dunne halve plakjes. Laat ze warm worden ('aanzetten') in een koekenpan met een beetje olie, totdat het vet uit de chorizo komt.

Roer er dan de crème fraîche door. Schep van dit mengsel een dun laagje room in een ovenschotel.

Leg daarop achtereenvolgens een laag van 1/3 van de aardappelen, dan 1/3 van de hardgekookte eieren, de helft van de chorizo, 1/3 van de aardappelen et cetera. Eindig met de eieren. Hou iets achter van de crème fraîche uit de pan en bestrijk hiermee de bovenkant.

Dek af en zet dit zo'n 20 minuten in de oven. Deze schotel is nog lekkerder als je hem laat afkoelen en de volgende dag weer opwarmt. Serveer met gemengde salade, tomatensla of hongarse komkommer salade

Schil een komkommer en snijd in plakjes, strooi er zout overheen en laat 1 uur staan. Druk goed het vocht uit de komkommerplakjes.

Maak een dressing van azijn, suiker, peper, zout en knoflook. Roer die door de komkommer.

Garneer de salade met een lepeltje crème fraîche en wat dille.

Wat doe je bij Phoenix?

Ik ben gastheer, maak de lunches en diners en doe kleine klusjes, zoals de tuin aan de Nieuwegracht.

Wat is je achtergrond?

Na militaire dienst ben ik uit Hongarije weggegaan om te reizen. Iedereen weet dat de beste koks uit Hongarije komen, en omdat ik werk nodig had, zei ik dat ik kon koken. Zo kon ik meteen aan de slag in een heel goed restaurant, waar ik razendsnel het vak heb moeten leren om niet door de mand te vallen. Inmiddels heb ik overigens het diploma voor instellingskok behaald.

Wat vind je leuk aan je werk?

Niet het koken, want dat vak moest ik ooit voor mijn vader gaan doen.

Hoe kan het dan dat je zo lekker kookt?

Omdat ik mijn ziel stop in alles wat ik doe. Koken is voor mij slechts een manier om voor mijn gasten te zorgen. En voor hen wil ik het allerbeste. Ach, natuurlijk vind ik koken wel leuk, zeker als ik kan improviseren en zelf smaken kan verzinnen.

Wat is jouw lievelingsgerecht?

Dat is de aardappelschotel met chorizo en hardgekookte eieren van mijn moeder (zie recept).

ONS FUNDAMENT AAN DE NIEUWGRACHT

Gerard Pessel

De kelder van ons pand aan de Nieuwegracht dateert uit het verre verleden, de late middeleeuwen om precies te zijn. In die tijd was in de kelder een slachterij gevestigd. Het gebouw maakte later deel uit van het Sint Gregoriushuis, een klooster van de congregatie van de Fraters van Onze Lieve Vrouw van het Heilige Hart, beter bekend als de Fraters van Utrecht. Kenmerkend voor de kelder zijn de lage gangen, de tegeltjes aan de muur en de grote ruimtes.

Sinds deze zomer is de kelder verbouwd en opgeknapt. Het verband tussen oud en nieuw is daarbij nog meer zichtbaar gemaakt, zoals de tegeltjes die in ere zijn hersteld en de vloertegels die zijn schoongebikt en opnieuw gelegd. Alles is geschilderd en de ruimte is zo ingericht dat de Phoenixgroepen er nog vele uren gebruik van kunnen maken voor opstellingen, gesprekken en workshops.

Nu komt de kelder weer tot leven, net als vroeger. De uitstraling van het heden, de band met het verleden: klaar voor veelvuldig gebruik.